

STJM lausunto: TEM hallinnonalan toimijoiden strategiset painopisteet, toimialat ja osaamiskeskittymät (VN/21764/2024)

Suomen Tekstiili & Muoti ry (STJM) kiittää mahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa esitettyihin kysymyksiin.

Mitä riskejä ja/tai mahdollisuuksia näette siinä, että ministeriö ja sen hallinnonalan toimijat valitsevat selkeitä painopistealueita toiminnan vaikuttavuuden tehostamiseksi?

- Näemme riskinä, että toiminta keskittyy liikaa perinteisiin suomalaisiin vahvuihin teollisuuden aloihin, mikä ei tukisi tavoitetta Suomen talouden uudistamisesta.
- Suomen tulisi tavoitella monipuolisempaa elinkeinopohjaa ja vientirakennetta, pyrkiä takaamaan paremmat edellytykset korkeamman jalostusarvon liiketoimintaan esimerkiksi kuluttajälähtöisillä aloilla, mikä tukisi myös tuottavuuden kasvua.

Mitkä ovat mielestänne kriittisimmät (esim. kolme) painopistealueet, joihin TEM:n hallinnonalan toimijoiden tulisi erityisesti kohdentaa palvelu- ja rahoitustarjontansa?

- Elinkeino- ja vientirakenteen laajentumisen ja uudistumisen tukemiseen, aineettoman arvonluonnin kehittämiseen, TKI-panostusten suuntaamiseen myös luovan osaamisen ja innovaatioiden kaupalliseen hyödyntämiseen ja kehittämiseen.
- Kehittyvä tekstiili- ja muotiala kytkeytyy vahvasti muihin teollisuudenaloihin, muun muassa metsäteollisuuteen ja teknologiateollisuuteen. Teollisuuspoliittisen strategian työryhmän väliraportissa tunnistetuista osaamiskeskittymistä ja kasvualoista tekstiili- ja muotiala linkittyy erityisesti biopohjaisiin ratkaisuihin ja uusien materiaalien kehittämiseen, kiertotalouden ratkaisuihin sekä uusiin teknologioihin mm. 3D-tulostus ja robotiikka.

Puuttuuko ehdotuksesta joitain keskeisiä painopistealueita Suomen osaamisen, vahvuuksien ja globaalin kysynnän näkökulmasta, johon TEM:n hallinnonalan tulisi keskittää tekemisensä huomioituna vallitseva geopoliittinen tilanne?

- Tekstiili- ja muotiala on yksi maailman suurimmista teollisuudenaloista, jonka vuosittainen liikevaihto on 1500 miljardia euroa. Vastuullisen muodin ja suoran kuluttajakaupan globaali kasvu on ollut huomattavaa viimeisen vuosikymmenen aikana. Suomalaisen tekstiili- ja muotialan vahvuudet – erityisesti vastuullisuus, designosaaminen ja kiertotalous – tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia hyödyntää tätä kasvua.
- Tekstiiliala on myös huoltovarmuuden kannalta keskeisessä roolissa muun muassa terveydenhuollon, viranomaisten ja puolustusvoimien suojavaatteiden ja varusteiden osalta. Suomalaisen tekstiilialan huoltovarmuutta tulee kehittää vastaamaan muuttuneen maailman tarpeita, ja takaamaan, että kotimaisella tuotannolla on kapasiteettia vastata kriittisten tuotteiden kysyntään.

Onko teidän arvionne mukaan tunnistettavissa merkittävää katvealuetta julkisten toimijoiden palvelu- ja rahoitustarjonnassa (suhteessa esimerkiksi kilpailijamaiden vastaavaan tarjontaan)? Jos, niin minkälainen rahoitusinstrumentti tai palvelumuoto puuttuvat?

- Suomi on selvästi verrokkimaitaan (esim. Ruotsi ja Tanska) jäljessä aineettoman pääoman hyödyntämisessä. Rahoitusta tulisi suunnata luovaan toimintaan sekä etenkin luovan suunnittelun, kaupallistamisen ja brändin rakentamisen rajapinnoille kasvattamaan aineetonta arvonluontia.
- Luovien alojen T&K-intensiteetin lisäämistä sekä taiteen ja kulttuurin aloilta syntyvien tutkimuspohjaisten innovaatioiden kaupallistamista tulisi edistää. Näille innovaatioille ja niiden skaalaamiselle kasvuliiketoiminnaksi täytyy löytyä kasvurahoitusta myös valtion kotimaisista pääomasijoituksista ja yritysrahoitustoiminnasta. Näin ollen tätä rahoitusta ei tule ohjata vain esimerkiksi uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin. Kasvurahoitusta tulee kanavoida myös kuluttajabrändien ja muiden aineettomien tuotannontekijöiden kasvuinvestointeihin.
- Esimerkiksi Tanskassa valtion kasvurahoitusorganisaatio (Vækstfonden) on sijoittanut rahastoihin, jotka edelleen sijoittavat muun muassa design- ja kuluttajabrändiyhtiöihin. Suomesta puuttuu kuluttajabrändeihin sijoittavia varhaisen vaiheen pääomasijoitusrahastoja. Vastaavasti suoria sijoituksia valtion omistamista kasvurahastoista tai rahastoyhtiöistä tehdään merkittävän vähän. Tältä osin onkin tunnistettavissa merkittävä markkinapuute.